

PILOTNÝ PROJEKT VAC-PACT
DÔVERA V OČKOVANIE –
INFORMOVANOSŤ, KOMUNIKÁCIA
A DÔVERA PACIENTOV A
ODBORNÍKOV

Očkovanie a respiračné choroby

Financované
Európskou úniou

Súčasný stav

- Tisíce dospelých na celom svete každý rok ochorejú na choroby, ktorým by sa dalo predísť očkovaním.
- Ľudia s respiračnými chorobami majú obzvlášť často vyššie riziko komplikácií z chorôb, ktorým je možné predísť očkovaním.

Svetová zdravotnícka organizácia (WHO) odhaduje, že:

262 miliónov ľudí

na celom svete má astmu

65 miliónov ľudí

má chronickú obštrukčnú chorobu pľúc (CHOCHP)

...zatiaľ čo **milióny ďalších** majú alergickú/sennú nádchu a ďalšie často nedostatočne diagnostikované chronické respiračné choroby.

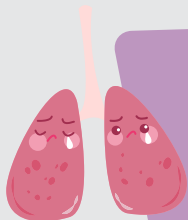
Príčiny respiračných chorôb sú dobre známe a patrí medzi ne vystavovanie sa znečistenému vzduchu v interiéri aj exteriéri, alergénom a priemyselným chemikáliám. K najľahšie zmeniteľným rizikám patrí užívanie **tabaku** a v menšej miere ako pri iných chronických chorobách **nezdravá strava, obezita a nedostatok pohybu**.

Okrem toho sa s nárastom chronických a obmedzujúcich chorôb spája starnutie. Chronické respiračné choroby patria medzi najčastejšie a najzávažnejšie zo všetkých.

Zaočkovať sa je dôležitým krokom k udržaniu zdravia.

Porozprávajte sa so zdravotníckym pracovníkom, prediskutujte s ním vašu individuálnu situáciu a zdravotné potreby a zabezpečte si obnovenie vašich očkovaní.

Respiračné choroby prehľad

Chronické respiračné choroby sú chronické choroby dýchacích ciest a iných štruktúr pľúc. Môžu byť zoskupené do **obštrukčných pľúcnych chorôb** a **reštrikčných pľúcnych chorôb**.

- **Obštrukčné pľúcne choroby**, ako napríklad astma, chronická obštrukčná choroba pľúc (CHOCHP) a bronchiectázia, spôsobujú väčšie ťažkosti pri vydychovaní vzduchu.

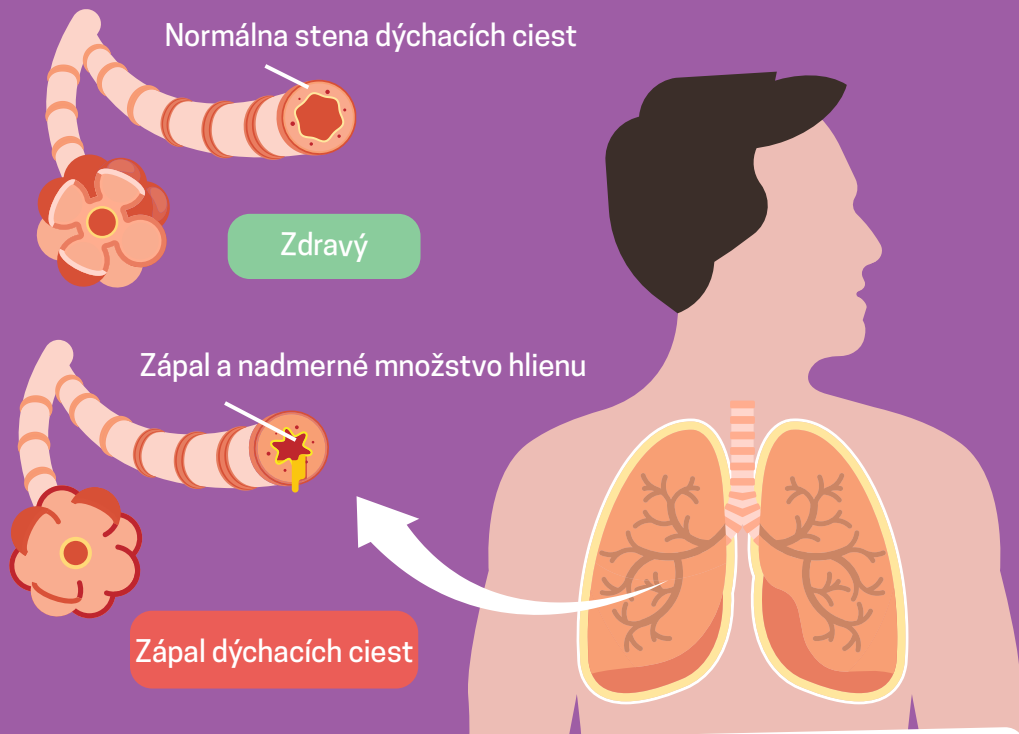
- **Reštrikčné pľúcne choroby**, ako napríklad pľúcna fibróza, chronická sinusitída a choroby z povolania, sú choroby, ktoré môžu spôsobovať problémy obmedzením schopnosti vdychovať vzduch.

Medzi hlavné príznaky patrí sipot, dýchavičnosť, tlak na hrudi a kašeľ. V súčasnosti neexistuje liek na chronické respiračné choroby, ale **s úpravou, preventívnou starostlivosťou a zmenou životného štýlu môžete žiť dlhý a zdravý život!**

Respiračné choroby

prehľad...pokračovanie

- U **zdravého jedinca** je stena dýchacích ciest normálne vystlaná epitelom a nemá hlien.
- Na druhej strane, pacient so **zápalom dýchacích ciest**, má zapálenú zhrubnutú stenu dýchacích ciest s hlienom, ktorý môže sťažovať dýchanie.

Niektoré choroby, ktorým je možné predísť očkovaním, môžu tiež zvýšiť opuch vašich dýchacích ciest a pľúc. Kombinácia týchto dvoch faktorov môže viesť k zápalu pľúc a ďalším vážnym ochoreniam dýchacích ciest.

Základné informácie o očkovaní

Očkovanie chráni zaočkované osoby, osoby v ich okolí a celú spoločnosť. Keď je v populácii dostatok ľudí imúnnych voči infekčnému ochoreniu, je nepravdepodobné, že sa ochorenie bude prenášať z osoby na osobu. To sa nazýva **komunitná imunita** (označovaná tiež ako **kolektívna imunita**).

Niektorí pacienti podceňujú riziko, že dostanú nejakú chorobu, a neuvedomujú si, že to, že nie sú zaočkovaní, môže mať za následok vážne riziko pre ich zdravie a zdravie iných.

- Vieme, že **ľudia s respiračnými chorobami** sú viac vystavení zdravotným rizikám spojeným s ochoreniami, ktorým je možné predísť očkovaním.
- Je veľmi dôležité **poradiť sa so zdravotníckym pracovníkom ohľadom konkrétneho prípadu**, pretože niektoré vakcíny nie sú odporúčané pre ľudí s oslabeným imunitným systémom alebo s alergiami.

Nezabudnite: Rady zdravotníckych pracovníkov majú významný vplyv na postoj pacientov k očkovaniu.

Majte na pamäti:

- Medzi národnými imunizačnými programami v EÚ stále existujú značné rozdiely.
- Prehľad o rozdieloch v očkovacích plánoch medzi krajinami EÚ/EHP môžete získať pomocou plánovača očkovania, poskytovaného Európskym centrom pre prevenciu a kontrolu chorôb (ECDC)

Kľúčové očkovacie látky

....
pokračovanie

Na základe odporúčaní Centers for Disease Control and Prevention (Centier pre kontrolu a prevenciu chorôb) (CDC) uvádzame **4 kľúčové očkovacie látky**, ktoré pomáhajú znižovať tieto riziká:

Očkovacia látka proti chrípke

Chráni pred infekciami chrípky každý rok. Medzi ochorenia spojené s chrípkou patria viaceré druhy pľúcnych infekcií, ktoré môžu spustiť zhoršenie pridružených chronických ochorení. **Dať sa zaočkovať proti chrípke je teraz dôležitejšie ako kedykoľvek predtým, pretože pacientom hrozí vyššie riziko závažných zdravotných následkov COVIDu-19.**

Očkovacia látka DTaP / DTwP

Chráni pred **tetanom, záškrtom a čiernym kašľom**, ktoré môžu predstavovať vážne ochorenie pre ľudí v každom veku. Medzi nežiaduce príznaky týchto infekcií patria napríklad znížená pohyblivosť čeluste, zápal hrtana a priedušiek a čierny kašeľ. Interval očkovacej dávky je **odporúčaný na základe veku**: podporná dávka sa zvyčajne podáva každých 10 rokov.

Očkovacia látka proti pneumokokom

Chráni pred **pneumokokovými baktériami**, ktoré môžu spôsobiť zápal pľúc, infekcie krvi a meningitídu. Pneumokokové ochorenie je bežné u malých detí, ale u starších dospelých osôb je vyššie riziko závažného ochorenia a smrti. Riziko nákazy týmito infekciami sa zvyšuje s chrípkou. Toto očkovanie sa **odporúča všetkým dospelým vo veku 65 a viac rokov**. Niektoré skupiny môžu potrebovať viacero dávok alebo podporné dávky.

Očkovacia látka proti pásovému oparu

Chráni pred **pásovým oparom** (nazývaným aj herpes zoster) a súvisiacimi bolestivými vyrážkami a pluzgiermi, ktoré sa vyskytujú na jednej strane tela, často na tvári alebo trupe. Z pluzgierov sa zvyčajne do 7 až 10 dní vytvoria chrasty, ktoré úplne vymiznú do 2 do 4 týždňov. U niektorých však môže bolesť po ústupe vyrážok pretrvávať mesiace, či dokonca roky. Odporúča sa pre **dospelých vo veku 50 a viac rokov**, vrátane dospelých, ktorí už pásový opar mali alebo ktorí už boli proti pásovému oparu zaočkovaní.

Je tiež dôležité poznamenať, že hoci u niektorých pacientov môžu po očkovaní vzniknúť mierne príznaky, ide o normálne známky toho, že si telo vytvára ochranu. Príznaky, ak nejaké sú, by mali ustúpiť v priebehu niekoľkých dní.

COVID-19

Dňa 11. marca 2020 WHO charakterizovala COVID-19 , **infekčné respiračné ochorenie** spôsobené novoobjaveným koronavírusom, ako celosvetovú pandémiu postihujúcu ľudí všetkých vekových skupín.

Bežné príznaky

Horúčka

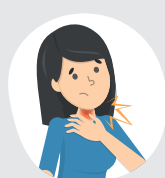
Kašeľ

Bolesti svalov

Únava

Problémy
s dýchaním

Ľudia s respiračnými chorobami

sa považujú za vysoko rizikové skupiny pre COVID-19 a je u nich väčšia pravdepodobnosť vzniku závažných príznakov.

COVID-19

...pokračovanie

Vzhľadom na ich zvýšené riziko zlých zdravotných výsledkov v dôsledku COVID-19 je dôležité, aby ľudia s respiračnými chorobami boli zaradení medzi prioritné skupiny pre programy očkovania.

Do septembra 2021 Európska agentúra pre lieky (EMA) schválila používanie nasledujúcich očkovacích látok proti COVID-19 v Európskej únii: **Comirnaty** (Pfizer-BioNTech), **Spikevax** (Moderna), **Vaxzevria** (AstraZeneca) a **Janssen**.

Bezpečnosť všetkých očkovacích látok je v EÚ starostlivo sledovaná Európskou agentúrou pre lieky (EMA).

Príznaky zvyčajne začínajú **3 až 7 dní po vystavení** vírusu, v niektorých prípadoch však trvá až 14 dní, kým sa príznaky prejavia.

Medzi **zriedkavé a závažné komplikácie** môže patriť infekcia pľúc, ochorenie obličiek a dokonca smrť.

Závažnosť ochorenia COVID-19 sa spája s **vyšším vekom (> 60 rokov)** a prítomnosťou viacerých sprievodných ochorení, vrátane vysokého krvného tlaku, cukrovky, srdcovo-cievnych ochorení, chronických respiračných chorôb a zníženej imunity. Najnovšie údaje tiež poukazujú, že skupiny mužov majú mierne vyššiu mieru rizika.

Informované rozhodnutie

Téma očkovania sa stáva emocionálne nabitou debatou, ale je kľúčové, aby nedostatočná zaočkovanosť a váhanie boli riešené prostredníctvom **otvoreného dialógu**, opierajúceho sa o **vedecké dôkazy**.

Zmocňovanie pacienta je jedným z kľúčových prvkov zdravotnej starostlivosti orientovanej na pacienta. Tá je definovaná ako viacrozmerný proces, ktorý pomáha pacientovi získať kontrolu nad svojím vlastným životom a ktorý zvyšuje pacientovu spôsobilosť konať v otázkach, ktoré sám pacient definuje ako dôležité.

Na to, aby ľudia akceptovali lekárske zákroky, môže byť posol dôležitejší než samotné poslanstvo.

Nezabudnite:

Klást otázky je silný a pozitívny nástroj!

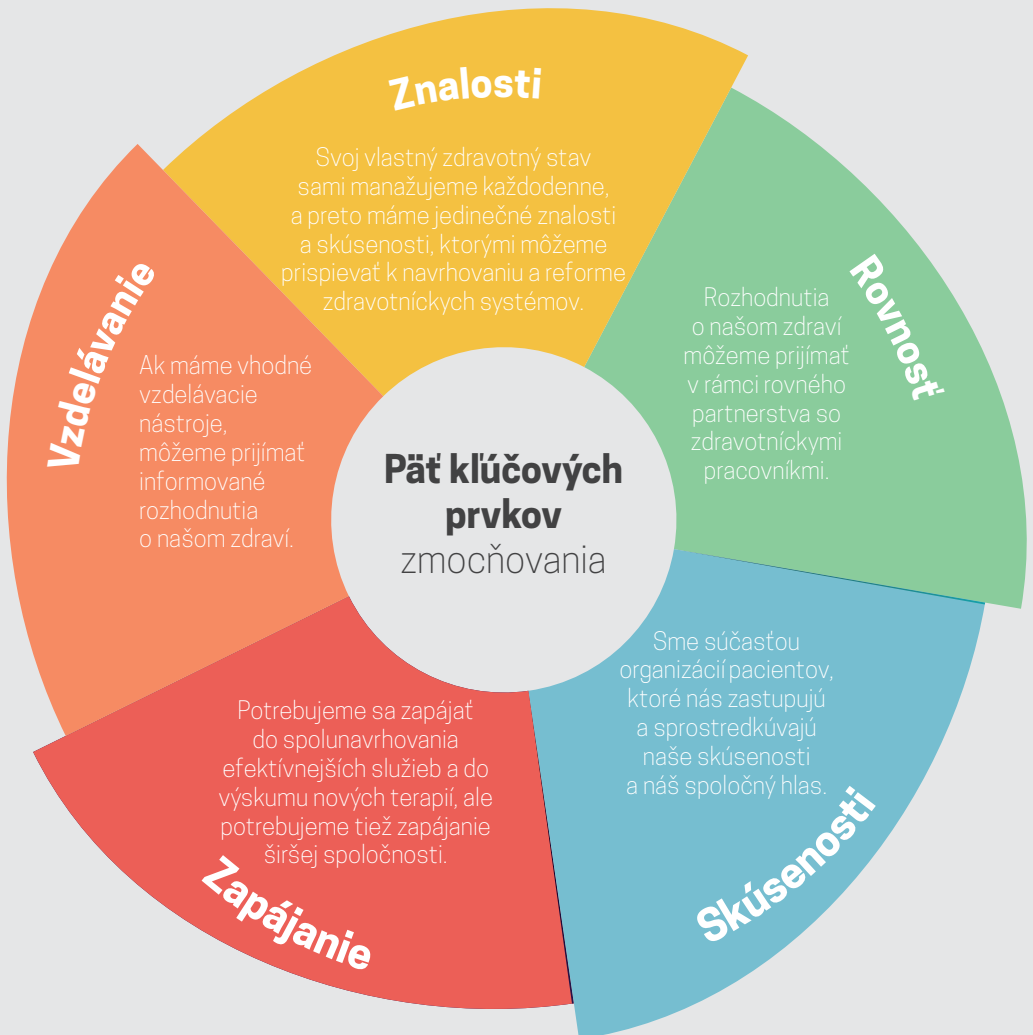

Informované rozhodnutie

...pokračovanie

Zmocňovanie pacienta pozostáva z troch prelínajúcich sa a vzájomne sa upevňujúcich aspektov: **zdravotnej gramotnosti, zdieľaného rozhodovania a manažmentu seba samého.**

Zmocňovanie pacienta je obojstranný proces. Pacient potrebuje protistranu v podobe „zmocneného zdravotníckeho pracovníka“, ktorý víta pacientovu zainteresovanosť a vie, ako má vytvoriť podporujúce prostredie zdravotnej starostlivosti.

Charta zmocňovania pacienta

01

Ste viac, ako je váš zdravotný stav

Zdravotná starostlivosť je v zásade o medziludských interakciách. Zaobchádzanie s úctou, dôstojnosťou a súcitom a vnímanie osoby ako ľudskej bytosti so životom mimo jej zdravotného stavu alebo postavenia je začiatkom zmocňovania.

02

Ste zmocnení do takej miery, do akej si prajete byť

Všetci pacienti by mali byť podporovaní a malo by im byť umožnené spolurozhodovať o svojej starostlivosti v závislosti od ich schopností a prání, a to bez ohľadu na ich vek, pohlavie, schopnosti, etnický pôvod, náboženskú príslušnosť alebo vierovyznanie, sociálno-ekonomickú situáciu, sexuálnu či rodovú orientáciu, identitu, vyjadrenie alebo charakteristiku.

03

Ste rovnocenným partnerom vo všetkých rozhodnutiach týkajúcich sa vášho zdravia

Všetky rozhodnutia súvisiace so zdravím, či už dlhodobé plánovanie starostlivosti pre komplexné potreby alebo rozhodnutia týkajúce sa jednorazovej liečby či prevencie, by mali byť výsledkom procesu zdieľaného rozhodovania medzi pacientom a tímom zdravotnej starostlivosti. Je potrebné, aby pacienti a odborníci spolupracovali ako rovnocenní partneri v dialógu o preferovanej liečbe, prioritách a hodnotách.

04

Informácie, ktoré potrebujete, máte v zrozumiteľnom formáte, vrátane vašich zdravotných záznamov

Pacienti majú právo na získanie informácií, ktoré potrebujú a chcú, v správnom množstve a formáte a v správnom čase, v dostatočne jednoduchom jazyku na to, aby im umožňovali prijímať rozhodnutia v súlade s ich želaniami. Informácie pre pacientov by mali byť navrhované spolu s pacientmi s cieľom zabezpečiť, aby boli kvalitné.

05

Vaši zdravotnícki pracovníci a zdravotnícky systém aktívne podporujú zdravotnú gramotnosť

Zdravotná gramotnosť je viac ako len informácie: je o schopnosti vyhľadávať, posudzovať a používať zdravotné informácie na prijímanie dobrých rozhodnutí o zdraví vo všetkých oblastiach života.

06

Máte neustálu podporu, ktorú potrebujete na zvládanie vašej vlastnej starostlivosti

Potreby jednotlivých pacientov na zvládanie svojej starostlivosti a života v kontexte ich osobných hodnôt, cieľov, rodín a ďalších okolností by mali byť kladené do stredu spoločného prístupu k starostlivosti. Pacientom a ich rodinám by mali byť ponúkané všetky relevantné možnosti, aby prijímali zmysluplné rozhodnutia. Vzdelávanie o manažmente seba samého by tiež malo byť široko dostupné v komunite ako súčasť integrovanej starostlivosti o chronické ochorenia.

07

Vaše skúsenosti sú zásadným meradlom kvality zdravotnej starostlivosti

Skúsenosti pacienta by mali byť prijaté ako hlavný ukazovateľ posudzovania kvality zdravotnej starostlivosti. Tým sa nerozumejú zaškrťavacie cvičenia, ako sú „prieskumy spokojnosti“, ale zmysluplné opatrenia zamerané na pacienta, vrátane kvalitatívnych opatrení. Ukazovatele na posudzovanie kvality zdravotnej starostlivosti by mali byť definované aj samotnými pacientmi.

08

Môžete sa zúčastniť na hodnotení a spolunavrhovaní služieb zdravotnej starostlivosti tak, aby fungovali lepšie pre všetkých.

Zmysluplné zapájanie pacienta je založené na predpoklade, že pacienti majú jedinečné znalosti a vedomosti: iba pacient vidí „celú cestu“. Pacienti dokážu identifikovať nedostatky v poskytovaní starostlivosti a tiež prebytočné a neželané služby, čím pomáhajú urobiť zdravotnú starostlivosť efektívnejšou a účinnejšou. Pacienti majú tiež základné demokratické právo byť zastúpení na všetkých úrovniach. Ich zapájanie by sa malo zapracovať do formálnych štruktúr a postupov.

09

Prostredníctvom organizácií pacientov sa váš hlas stáva silnejším a jednotným hlasom

Jednotliví pacienti môžu byť silnými zástancami na základe svojich vlastných osobných skúseností a situácií. A organizácie pacientov presadzujú názory zastupujúce pacientov ako skupinu.

10

Rovnosť a zmocňovanie idú ruka v ruku

Na to, aby ste mohli byť zmocneným pacientom, je dôležitý prístup k vysokokvalitnej rovnej zdravotnej a sociálnej starostlivosti, pri ktorej nedochádza k diskriminácii.

Pilotný projekt Vaccination Confidence - Patients' and Professionals' Awareness, Communication and Trust (Dôvera v očkovanie – informovanosť, komunikácia a dôvera pacientov a odborníkov) (VAC-PACT) získal financovanie z programu Európskej únie pre zdravotníctvo na základe zmluvy o poskytovaní služieb SANTE/2019/C3/013-S12.820639 a združuje kľúčové zainteresované strany so širokou škálou odborných znalostí a skúseností z celej Európy.

Inserm

COMITÉ PERMANENT DES MÉDECINS EUROPÉENS
STANDING COMMITTEE OF EUROPEAN DOCTORS

Health Connect Partners
supporting trust in data